

॥ तैत्तिरीय ब्राह्मणम् ॥

॥ द्वितीयः प्रश्नः ॥

॥ तैत्तिरीयब्राह्मणे प्रथमाष्टके द्वितीयः प्रपाठकः ॥

उद्धन्यमानमस्या अमेध्यम्। अप पाप्मानं यजमानस्य हन्तु।
शिवा नः सन्तु प्रदिशश्चतस्रः। शं नो माता पृथिवी तोकसाता।
शं नो देवीरभिष्टये। आपो भवन्तु पीतये। शं योरभि स्रवन्तु नः।
वैश्वानरस्य रूपम्। पृथिव्यां परिस्रसा। स्योनमा विशन्तु नः॥१॥

यदिदं दिवो यददः पृथिव्याः। सञ्जज्ञाने रोदसी सम्बभूवतुः।
ऊषान्कृष्णमवतु कृष्णमूषाः। इहोभयोर्यज्ञियमागमिष्ठाः। ऊतीः
कुर्वाणो यत्पृथिवीमचरः। गुहाकारमाखुरूपं प्रतीत्य। तत्ते
न्यक्तमिह सम्भरन्तः। शतं जीवेम शरदः सर्वाः। ऊर्जं पृथिव्या
रसमाभरन्तः। शतं जीवेम शरदः पुरूचीः॥२॥

वम्रीभिरनुवित्तं गुहासु। श्रोत्रं त उर्व्यबधिरा भवामः।
प्रजापतिसृष्टानां प्रजानाम्। क्षुधोऽपंहत्यै सुवितं नो अस्तु।
उप प्रभिन्नमिषमूर्जं प्रजाभ्यः। सूदं गृहेभ्यो रसमाभरामि। यस्य
रूपं बिभ्रदिमामविन्दत्। गुहा प्रविष्टाः सरिरस्य मध्ये। तस्येदं
विहतमाभरन्तः। अछम्बद्वारमस्यां विधेम॥३॥

यत्पर्यपश्यत्सरिरस्य मध्ये। उर्विमपश्यज्जगतः प्रतिष्ठाम्।

तत्पुष्करस्यायतनाद्धि जातम्। पूर्णं पृथिव्याः प्रथनं हरामि।
याभिरदृहञ्जगतः प्रतिष्ठाम्। उर्वीमिमां विश्वजनस्य भर्त्रीम्। ता
नः शिवाः शर्कराः सन्तु सर्वाः। अग्ने रेतश्चन्द्रं हिरण्यम्। अद्भ्यः
सम्भूतममृतं प्रजासु। तथ्सम्भरन्नुत्तरतो निधाय॥४॥

अतिप्रयच्छं दुरितिं तरेयम्। अश्वो रूपं कृत्वा यदश्वत्थे-
ऽतिष्ठः। संवत्सरं देवेभ्यो निलायं। तत्ते न्यक्तमिह सम्भरन्तः। शतं
जीवेम शरदः सर्वाः। ऊर्जः पृथिव्या अध्युत्थितोऽसि। वनस्पते
शतवल्शो विरोह। त्वया वयमिषमूर्जं मदन्तः। रायस्पोषेण समिषा
मदेम। गायत्रिया ह्रियमाणस्य यत्ते॥५॥

पूर्णमपतत्तृतीयस्यै दिवोऽधि। सोऽयं पूर्णः सोमपर्णाद्धि
जातः। ततो हरामि सोमपीथस्यावरुद्धौ। देवानां ब्रह्मवादं
वदेतां यत्। उपाशृणोः सुश्रवा वै श्रुतोऽसि। ततो मामाविशतु
ब्रह्मवर्चसम्। तथ्सम्भरन्नुस्तदवरुन्धीय साक्षात्। यया ते
सृष्टस्याग्नेः। हेतिमशमयत्प्रजापतिः। तामिमामप्रदाहाय॥६॥

शमीं शान्त्यै हराम्यहम्। यत्ते सृष्टस्य यतः। विकङ्कतं भा
आर्च्छञ्जातवेदः। तया भासा सम्मितः। उरुं नो लोकमनु प्रभाहि।
यत्ते तान्तस्य हृदयमाच्छिन्दञ्जातवेदः। मरुतोऽद्विस्तमयित्वा।
एतत्ते तदशनेः सम्भरामि। सात्मा अग्ने सहृदयो भवेह।
चित्रियादश्वत्थाथ्सम्भृता बृहत्यः॥७॥

शरीरमभि सङ्स्कृताः स्थ। प्रजापतिना यज्ञमुखेन सम्मिताः।
 तिस्रस्त्रिवृद्धिर्मिथुनाः प्रजात्यै। अश्वत्थाद्धव्यवाहाद्धि जाताम्।
 अग्नेस्तनूं यज्ञियां सम्भरामि। शान्तयोनिं शमीगर्भम्। अग्नये
 प्रजनयितवै। यो अश्वत्थः शमीगर्भः। आरुरोह त्वे सचा। तं ते
 हरामि ब्रह्मणा॥८॥

यज्ञियैः केतुभिः सह। यं त्वां समभरञ्जातवेदः। यथाशरीरं
 भूतेषु न्यक्तम्। स सम्भृतः सीद शिवः प्रजाभ्यः। उरुं नो
 लोकमनुनेषि विद्वान्। प्रवेधसे कवये मेध्याय। वचो वन्दारुं
 वृषभाय वृष्णे। यतो भयमभयं तन्नो अस्तु। अव देवान् यजे
 हेड्यान्। समिधाऽग्निं दुवस्यत॥९॥

घृतैर्बोधयतातिथिम्। आऽस्मिन् हव्या जुहोतन। उप
 त्वाऽग्ने हविष्मतीः। घृताचीर्यन्तु हर्यता। जुषस्व समिधो मम।
 तं त्वां समिद्धिरङ्गिरः। घृतेन वर्धयामसि। बृहच्छोचा यविष्ठा।
 समिध्यमानः प्रथमो नु धर्मः। समक्तुभिरज्यते विश्ववारः॥१०॥

शोचिष्केशो घृतनिर्णिक्पावकः। सुयज्ञो अग्निर्यजथाय देवान्।
 घृतप्रतीको घृतयोनिरग्निः। घृतैः समिद्धो घृतमस्यान्नम्। घृतप्रुषस्त्वा
 सरितो वहन्ति। घृतं पिबन्त्सुयजां यक्षि देवान्। आयुर्दा अग्ने
 हविषो जुषाणः। घृतप्रतीको घृतयोनिरेधि। घृतं पीत्वा मधु चारु
 गव्यम्। पितेवं पुत्रमभिरक्षतादिमम्॥११॥

त्वामग्ने समिधानं यविष्ठ। देवा दूतं चक्रिरे हव्यवाहम्।
 उरुज्रयंसं घृतयोनिमाहुतम्। त्वेषं चक्षुर्दधिरे चोदयन्वति। त्वामग्ने
 प्रदिव आहुतं घृतेन। सुम्नायवः सुषमिधा समीधिरे। स वावृधान
 ओषधीभिरुक्षितः। उरु ज्रयांसि पार्थिवा वितिष्ठसे। घृतप्रतीकं
 व ऋतस्य धूरुषदम्। अग्निं मित्रं न समिधान ऋञ्जते॥१२॥

इन्धानो अक्रो विदथेषु दीद्यत्। शुक्रवर्णामुदु नो यंसते
 धियम्। प्रजा अग्ने संवासया। आशाश्च पशुभिः सह। राष्ट्राण्यस्मा
 आधेहि। यान्यासन्त्सवितुः सवे। मही विशपती सदाने ऋतस्य।
 अर्वाची एतं धरुणे रयीणाम्। अन्तर्वली जन्यं जातवेदसम्।
 अध्वराणां जनयथः पुरोगाम्॥१३॥

आरोहतं दशतंसं शक्ररीर्मम्। ऋतेनाग्न आयुषा वर्चसा सह।
 ज्योग्जीवन्त उत्तरामुत्तरांसं समाम्। दर्शमहं पूर्णमासं यज्ञं यथा
 यज्ञै। ऋत्विगवती स्थो अग्निरेतसौ। गर्भं दधाथां ते वामहं ददे।
 तत्सत्यं यद्वीरं बिभृथः। वीरं जनयिष्यथः। ते मत्प्रातः प्रजनिष्यथे।
 ते मा प्रजाते प्रजनयिष्यथः॥१४॥

प्रजयां पशुभिर्ब्रह्मवर्चसेन सुवर्गे लोके। अनृतात्सत्यमुपैमि।
 मानुषाद्वैव्यमुपैमि। दैवीं वाचं यच्छामि। शल्कैरग्निमिन्धानः। उभौ
 लोकौ संनेमहम्। उभयोर्लोकयोर् ऋध्वा। अतिं मृत्युं तराम्यहम्।
 जातवेदो भुवनस्य रेतः। इह सिञ्च तपंसो यज्ञनिष्यते॥१५॥

अग्निमंश्चत्थादधि हव्यवाहम्। शमीगर्भाञ्जनयन् यो मंयोभूः।
 अयं ते योनिर्ऋत्वियः। यतो जातो अरोचथाः। तं जानन्नग्न
 आरोह। अथा नो वर्धया रयिम्। अपेत वीत वि च सर्पतातः।
 येऽत्र स्थ पुराणा ये च नूतनाः। अदादिदं यमोऽवसानं पृथिव्याः।
 अक्रन्निमं पितरो लोकमस्मै॥१६॥

अग्नेर्भस्मास्यग्नेः पुरीषमसि। संज्ञानमसि कामधरणम्। मयि
 ते कामधरणं भूयात्। संवः सृजामि हृदयानि। सःसृष्टं मनो
 अस्तु वः। सःसृष्टः प्राणो अस्तु वः। सं या वः प्रियास्तनुवः। सं
 प्रिया हृदयानि वः। आत्मा वो अस्तु सम्प्रियः। सम्प्रियास्तनुवो
 मम॥१७॥

कल्पेतां द्यावापृथिवी। कल्पन्तामाप ओषधीः। कल्पन्तामग्नयः
 पृथक्। मम ज्यैष्ठ्याय सव्रताः। येऽग्नयः समनसः। अन्तरा
 द्यावापृथिवी। वासन्तिकावृतू अभि कल्पमानाः। इन्द्रमिव देवा
 अभि सं विशन्तु। दिवस्त्वा वीर्येण। पृथिव्यै महिम्ना॥१८॥

अन्तरिक्षस्य पोषेण। सर्वपशुमादधे। अजीजनन्नमृतं
 मर्त्यासः। अस्त्रेमाणं तरणिं वीडुजम्भम्। दश स्वसारो अग्नवः
 समीचीः। पुमांसं जातमभि सःरभन्ताम्। प्रजापतेस्त्वा
 प्राणेनाभि प्राणिमि। पूष्णः पोषेण मह्यम्। दीर्घायुत्वाय
 शतशारदाय। शतः शरद्भ्य आयुषे वर्चसे॥१९॥

जी॒वा॒त॒वै पु॒ण्या॒य। अ॒हं त्वद॑स्मि॒ मद॑सि॒ त्वमे॑तत्। ममा॑सि॒
योनि॑स्तव॒ योनि॑रस्मि। ममै॒व सन्व॑हं ह॒व्या॒न्य॒ग्ने। पु॒त्रः पि॒त्रे
लो॒क॒कृ॒ज्जा॒तवे॑दः। प्रा॒णे त्वा॒ऽमृ॒तमा॑द॒धामि॑। अ॒न्ना॒द॒म॒न्नाद्या॑य।
गो॒प्तारं॑ गु॒प्त्यै। सु॒गा॒र॒ह॒प॒त्यो वि॑द॒ह॒न्नरा॑तीः। उ॒ष॒सः श्रेय॑सीः
श्रेय॑सी॒र्दध॑त्॥२०॥

अ॒ग्ने स॒प॒त्ना॑ꣳ अ॒प॒ बा॒ध॑मानः। रा॒य॒स्पोष॑मिष॒मूर्ज॑म॒स्मासु॑
धेहि॑। इ॒मा उ॒ मामु॑प॒तिष्ठ॑न्तु रा॒यः। आ॒भिः प्र॒जाभि॑रि॒ह संव॑सेय।
इ॒हो इ॒डा तिष्ठ॑तु वि॒श्वरू॑पी। मध्ये॒ वसो॑र्दी॒दिहि॑ जा॒तवे॑दः। ओज॑से
ब॒लाय॑ त्वोद्य॑च्छे। वृष॑णे शुष्मा॒यायु॑षे॒ वर्च॑से। स॒प॒त्न॒तूर॑सि वृ॒त्रतूः।
यस्तै॑ दे॒वेषु॑ म॒हिमा॑ सु॒वर्गः॥२१॥

यस्त॑ आ॒त्मा प॒शुषु॑ प्रवि॑ष्टः। पु॒ष्टि॒र्या तै॑ मनु॒ष्येषु॑ पप्र॑थे। तया॑
नो अ॒ग्ने जुष॑माण॒ एहि॑। दि॒वः पृ॒थि॒व्याः पर्य॑न्त॒रिक्षा॑त्। वा॒तात्प॑शुभ्यो
अ॒ध्योष॑धीभ्यः। यत्र॑ यत्र जा॒तवे॑दः सम्ब॒भूथ॑। ततो॑ नो अ॒ग्ने जुष॑माण॒
एहि॑। प्रा॒चीम॑नु॒ प्रदि॑शं प्रेहि॑ वि॒द्वान्। अ॒ग्नेर॑ग्ने पु॒रो अ॑ग्नि॒र्भवे॑ह। वि॒श्वा
आ॒शा दी॒द्यानो॑ वि भा॑हि॥२२॥

ऊ॒र्जं नो॑ धेहि द्वि॒पदे॑ चतु॑ष्पदे। अ॒न्व॒ग्निरु॒षसा॑म॒ग्रम॑ख्यत्।
अ॒न्व॒हा॒नि प्र॒थ॒मो जा॒तवे॑दः। अनु॒ सूर्य॑स्य पु॒रु॒त्रा च॑ र॒श्मीन्। अनु॒
द्यावा॑पृथि॒वी आ॑त॒तान्। वि॒क्रम॑स्व म॒हाꣳ अ॑सि। वे॒दिष॑न्मानु॒षेभ्यः॑।
त्रि॒षु लो॒केषु॑ जा॒गृहि॑। यद्वि॑दं दि॒वो यद॑दः पृथि॒व्याः। संवि॑दा॒ने

रोदसी सं बभूवतुः॥२३॥

तयोः पृष्ठे सीदतु जातवेदाः। शम्भूः प्रजाभ्यस्तनुवे स्योनः।
प्राणं त्वाऽमृत आ दधामि। अन्नादमन्नाद्याय। गोसारं गुप्त्यै।
यत्ते शुक्र शुक्रं वर्चः शुक्रा तनूः। शुक्रं ज्योतिरजस्रम्। तेन मे
दीदिहि तेन त्वाऽऽदधे। अग्निनाऽग्ने ब्रह्मणा। आनशे व्यानशे
सर्वमायुर्व्यानशे॥२४॥

नर्य प्रजां मे गोपाय। अमृतत्वाय जीवसे। जातां
जनिष्यमाणां च। अमृते सत्ये प्रतिष्ठिताम्। अथर्व पितुं मे
गोपाय। रसमन्नमिहायुषे। अदब्धायोऽशीततनो। अविषन्नः पितुं
कृणु। शःस्य पशून्मे गोपाय। द्विपादो ये चतुष्पदः॥२५॥

अष्टाशफाश्च य इहाग्ने। ये चैकशफा आशुगाः। सप्रथ
सभां मे गोपाय। ये च सभ्याः सभासदः। तानिन्द्रियावतः कुरु।
सर्वमायुरुपासताम्। अहे बुध्निय मन्त्रं मे गोपाय। यमृषयस्त्रैविदा
विदुः। ऋचः सामानि यजूंषि। सा हि श्रीरमृता सताम्॥२६॥

चतुः शिखण्डा युवतिः सुपेशाः। घृतप्रतीका भुवनस्य मध्ये।
मर्मृज्यमाना महते सौभगाय। मह्यं धुक्ष्व यजमानाय कामान्।
इहैव सन्तत्र सतो वो अग्रयः। प्राणेन वाचा मनसा बिभर्मि। तिरो
मा सन्तमायुर्मा प्रहांसीत्। ज्योतिषा वो वैश्वानरेणोपतिष्ठे। पञ्चधा-
ऽग्नीन्व्यक्रामत्। विराट्थ्सृष्टा प्रजापतेः। ऊर्ध्वाऽऽरोहद्रोहिणी।

योनिर्ग्रेः प्रतिष्ठितिः॥२७॥

विशन्तु नः पुरूचीर्विधेम निधाय यत्तेऽप्रदाहाय बृहत्यो ब्रह्मणा दुवस्यत
विश्ववार इममृञ्जते पुरोगां प्रजनयिष्यथो जनिष्यतेऽस्मै मम महिम्ना वर्चसे
दधत्सुवर्गो भाहि सम्बभूवतुरायुर्व्यानशे चतुष्पदः सतां प्रजापतेर्द्वे च॥-[१]

नवैतान्यहानि भवन्ति। नव वै सुवर्गा लोकाः।
यदेतान्यहान्युपयन्ति। नवस्वेव तत्सुवर्गेषु लोकेषु सत्रिणः
प्रतिष्ठन्तो यन्ति। अग्निष्टोमाः परः सामानः कार्या इत्याहुः।
अग्निष्टोमसंमितः सुवर्गो लोक इति। द्वादशाग्निष्टोमस्य स्तोत्राणि।
द्वादश मासाः संवत्सरः। तत्तत्र सूक्ष्मम्। उक्थ्या एव सप्तदशाः
परः सामानः कार्याः॥२८॥

पशवो वा उक्थानि। पशूनामवरुद्धौ। विश्वजिदभिजिता-
वग्निष्टोमौ। उक्थ्याः सप्तदशाः परः सामानः। ते सः स्तुता
विराजन्मभि सम्पद्यन्ते। द्वे चर्चावतिरिच्येते। एकया गौरतिरिक्तः।
एकयाऽऽयुरूनः। सुवर्गो वै लोको ज्योतिः। ऊर्ग्विराट्॥२९॥

सुवर्गमेव तेन लोकमभि जयन्ति। यत्परं राथन्तरम्।
तत्प्रथमेऽहन्कार्यम्। बृहद्वितीयै। वैरूपं तृतीयै। वैराजं चतुर्थै।
शाक्करं पञ्चमे। रैवतं षष्ठे। तदु पृष्ठेभ्यो नयन्ति। सन्तनय एते
ग्रहा गृह्यन्ते॥३०॥

अतिग्राह्याः परः सामसु। इमानेवैतैर्लोकान्धसन्तन्वन्ति।
मिथुना एते ग्रहा गृह्यन्ते। अतिग्राह्याः परः सामसु। मिथुनमेव

तैर्यजमाना अवरुन्धते। बृहत्पृष्ठं भवति। बृहद्वै सुवर्गो लोकः।
 बृहतैव सुवर्गं लोकं यन्ति। त्रयस्त्रिंशि नाम सामं। माध्यं दिने
 पवमाने भवति॥ ३१॥

त्रयस्त्रिंशद्वै देवताः। देवता एवावरुन्धते। ये वा इतः परांश्च
 संवत्सरमुपयन्ति। न हैनं ते स्वस्ति समंश्नुवते। अथ येऽमुतो-
 ऽर्वाश्चमुपयन्ति। ते हैनं स्वस्ति समंश्नुवते। एतद्वा अमुतो-
 ऽर्वाश्चमुपयन्ति। यदेवम्। यो ह खलु वाव प्रजापतिः। स उवेवेन्द्रः।
 तद् देवेभ्यो नयन्ति॥ ३२॥

कार्या विराङ्महन्ते पवमाने भवतीन्द्र एकं च॥ [२]

सन्ततिर्वा एते ग्रहाः। यत्परः सामानः। विषूवान्दिवा-
 कीर्त्यम्। यथा शालायै पक्षंसी। एव संवत्सरस्य पक्षंसी।
 यदेतेन गृह्येतेन। विषूची संवत्सरस्य पक्षंसी व्यवस्रंसेयाताम्।
 आर्तिमाच्छेद्युः। यदेते गृह्यन्ते। यथा शालायै पक्षंसी मध्यमं
 वंशमभि समायच्छति॥ ३३॥

एव संवत्सरस्य पक्षंसी दिवाकीर्त्यमभि सं तन्वन्ति।
 नार्तिमाच्छन्ति। एकविंशमहर्भवति। शुक्राग्रा ग्रहा गृह्यन्ते।
 प्रत्युत्तंभ्यै सयत्वायं। सौर्य एतदहः पशुरालभ्यते। सौर्योऽतिग्राह्यो
 गृह्यते। अहरेव रूपेण समर्धयन्ति। अथो अहं एवैष बलिर्हियते।
 सप्तैतदहरतिग्राह्या गृह्यन्ते॥ ३४॥

सुप्त वै शीर्षण्याः प्राणाः। असावादित्यः शिरः प्रजानाम्।
 शीर्षन्नेव प्रजानां प्राणान्दधाति। तस्मात्सुप्त शीर्षन्प्राणाः।
 इन्द्रो वृत्रं हत्वा। असुरान्पराभाव्य। स इमाल्लोकानभ्यजयत्।
 तस्यासौ लोकोऽनभिजित आसीत्। तं विश्वकर्मा भूत्वाऽभ्यजयत्।
 यद्वैश्वकर्मणो गृह्यते॥३५॥

सुवर्गस्य लोकस्याभिजित्यै। प्र वा एतेऽस्माल्लोकाच्चवन्ते।
 ये वैश्वकर्मणं गृह्यते। आदित्यः श्वो गृह्यते। इयं वा
 अदितिः। अस्यामेव प्रति तिष्ठन्ति। अन्योन्यो गृह्येते।
 विश्वान्येवान्येन कर्माणि कुर्वाणा यन्ति। अस्यामन्येन प्रति
 तिष्ठन्ति। तावाऽपरार्धात्संवत्सरस्यान्योन्यो गृह्येते। तावुभौ सह
 महाव्रते गृह्येते। यज्ञस्यैवान्तं गत्वा। उभयोर्लोकयोः प्रति तिष्ठन्ति।
 अर्क्यमुक्थं भवति। अन्नाद्यस्यावरुद्धै॥३६॥

समायच्छत्यतिग्राह्या गृह्यन्ते गृह्यते संवत्सरस्यान्योन्यो गृह्येते पञ्च च॥[३]

एकविंश एष भवति। एतेन वै देवा एकविंशेन।
 आदित्यमित उत्तमं सुवर्गं लोकमारोहयन्। स वा एष
 इत एकविंशः। तस्य दशावस्तादहानि। दशं परस्तात्।
 स वा एष विराज्युभयतः प्रतिष्ठितः। विराजि हि वा एष
 उभयतः प्रतिष्ठितः। तस्मादन्तरेमौ लोकौ यन्। सर्वेषु सुवर्गेषु
 लोकेष्वभिपन्नेति॥३७॥

दे॒वा वा आ॒दि॒त्यस्य॑ सु॒व॒र्गस्य॑ लो॒कस्य॑। परा॑चोऽतिपादा॒द॒बिभ॑युः। तं छन्दो॑भिरदृ॒हं धृ॑त्यै। दे॒वा वा आ॒दि॒त्यस्य॑ सु॒व॒र्गस्य॑ लो॒कस्य॑। अवा॑चोऽवपा॒दाद॒बिभ॑युः। तं प॒ञ्चभी॑ र॒श्मिभि॑रुद॒वय॑न्। तस्मा॑देकवि॒ंशेऽह॑न्पञ्च दि॒वाकी॒र्त्यानि॑ क्रियन्ते। र॒श्मयो॑ वै दि॒वाकी॒र्त्यानि॑। ये गा॑य॒त्रे। ते गा॑य॒त्रीषू॒त्तर॑योः प॒र्वमा॑नयोः॥३८॥

म॒हादि॑वाकी॒र्त्यः हो॑तुः पृ॒ष्ठम्। वि॒कर्णं॑ ब्र॒ह्मसा॑मम्। भा॒सोऽग्नि॑ष्टोमः। अथै॒तानि॑ परा॑णि। परै॒र्वै दे॒वा आ॒दि॒त्यः सु॒व॒र्गं लो॒कम॑पा॒रय॑न्। यदपा॑रयन्। तत्परा॑णां प॒रत्व॑म्। पा॒रय॑न्त्ये॒नं परा॑णि। य ए॒वं वेद॑। अथै॒तानि॑ स्पर्श॑णि। स्पर्शै॒र्वै दे॒वा आ॒दि॒त्यः सु॒व॒र्गं लो॒कम॑स्पा॒रय॑न्। यदस्पा॑रयन्। तथ्स्पर्श॑णां स्पर्॒त्वम्। स्पा॒रय॑न्त्ये॒नं स्पर्श॑णि। य ए॒वं वेद॑॥३९॥

ए॒ति प॑र्व॒मान॑योः स्पर्श॑णि पञ्च च॥ [४]

अप्र॑तिष्ठां वा ए॒ते ग॑च्छन्ति। येषां॑ संव॒त्सरे॑ऽना॒स्तेऽथ॑। ए॒काद॑शि॒न्याप्य॑तै। वैष्ण॑वं वा॒मन॑माल॒भन्ते॑। य॒ज्ञो वै वि॑ष्णुः। य॒ज्ञमे॒वाल॑भन्ते॒ प्रति॑ष्ठित्यै। ऐ॒न्द्रा॒ग्नमाल॑भन्ते। इ॒न्द्रा॒ग्नी वै दे॒वाना॑मया॒तया॑मानौ। ये ए॒व दे॒वते॒ अया॑तया॒ग्नी। ते ए॒वाल॑भन्ते॥४०॥

वै॒श्वदे॒वमाल॑भन्ते। दे॒वतां॑ ए॒वाव॑रुन्धते। द्या॒वापृ॑थि॒व्यां धे॒नुमाल॑भन्ते। द्या॒वापृ॑थि॒व्योरे॒व प्रति॑ तिष्ठन्ति। वा॒य॒व्यं व॒त्समाल॑भन्ते। वा॒युरे॒वैभ्यो॑ यथाऽऽय॑त॒नाद्दे॒वता॑ अव॑ रुन्धे।

आदित्यामविं वशामालभन्ते। इयं वा अदितिः। अस्यामेव प्रति
तिष्ठन्ति। मैत्रावरुणीमालभन्ते॥४१॥

मित्रेणैव यज्ञस्य स्विष्टं शमयन्ति। वरुणेन दुरिष्टम्।
प्राजापत्यं तूपरं महाव्रत आलभन्ते। प्राजापत्योऽतिग्राह्यो
गृह्यते। अहरेव रूपेण समर्धयन्ति। अथो अहं एवैष
बलिर्हियते। आग्नेयमा लभन्ते प्रति प्रज्ञात्यै। अजपेत्वान्
वा एते पूर्वैर्मासैरव रुन्धते। यदेते गुव्याः पशवं आलभ्यन्ते।
उभयेषां पशूनामवरुद्धौ॥४२॥

यदतिरिक्तामेकादशिनीमालभेरन्। अप्रियं भ्रातृव्यमभ्यति-
रिच्येत। यद्वौ द्वौ पशू समस्येयुः। कनीय आयुः कुर्वीरन्। यदेते
ब्राह्मणवन्तः पशवं आलभ्यन्ते। नाप्रियं भ्रातृव्यमभ्यतिरिच्यते। न
कनीय आयुः कुर्वते॥४३॥

ते एवालभन्ते मैत्रावरुणीमालभन्तेऽवरुद्धौ सप्त च॥—————[५]

प्रजापतिः प्रजाः सृष्ट्वा वृत्तोऽशयत्। तं देवा भूतानां रसं
तेजः सम्भृत्य। तेनैनमभिषज्यन्। महानववर्तीति। तन्महाव्रतस्य
महाव्रतत्वम्। महद्व्रतमिति। तन्महाव्रतस्य महाव्रतत्वम्। महतो
व्रतमिति। तन्महाव्रतस्य महाव्रतत्वम्। पञ्चविंशः स्तोमो
भवति॥४४॥

चतुर्विंशत्यर्धमासः संवत्सरः। यद्वा एतस्मिन्संवत्सरेऽधि
प्राजायत। तदन्नं पञ्चविंशमभवत्। मध्यतः क्रियते। मध्यतो

ह्यन्नमशितं धिनोति। अथो मध्यत एव प्रजानामूर्ध्वीयते। अथ
यद्वा इदमन्ततः क्रियते। तस्मादुदन्ते प्रजाः समेधन्ते। अन्ततः
क्रियते प्रजननायैव। त्रिवृच्छिरौ भवति॥४५॥

त्रेधाविहितः हि शिरः। लोमं छवीरस्थिं। परांचा
स्तुवन्ति। तस्मात्तत्सदृगेव। न मेद्यतोऽनु मेद्यति। न
कृश्यतोऽनु कृश्यति। पञ्चदशोऽन्यः पक्षो भवति। सप्तदशोऽन्यः।
तस्माद्वयाऽस्यन्यतरमर्धमभि पर्यावर्तन्ते। अन्यतरतो हि तद्गरीयः
क्रियते॥४६॥

पञ्चविंश आत्मा भवति। तस्मान्मध्यतः पशवो वरिष्ठाः।
एकविंशं पुच्छम्। द्विपदासु स्तुवन्ति प्रतिष्ठित्यै। सर्वेण
सह स्तुवन्ति। सर्वेण ह्यात्मनाऽऽत्मन्वी। सहोत्पतन्ति।
एकैकामुच्छिषन्ति। आत्मन् ह्यङ्गानि बद्धानि। न वा एतेन सर्वः
पुरुषः॥४७॥

यदित इतो लोमानि दतो नखान्। परिमादः क्रियन्ते। तान्येव
तेन प्रत्युप्यन्ते। औदुम्बरस्तल्पो भवति। ऊर्ग्वा अन्नमुदुम्बरः।
ऊर्ज एवान्नाद्यस्यावरुद्धौ। यस्य तल्पसद्यमनंभिजितः स्यात्।
स देवानां साम्यंक्षे। तल्पसद्यमंभिजयानीति तल्पमारुह्योद्गायेत्।
तल्पसद्यमेवाभि जयति॥४८॥

यस्य तल्पसद्यमंभिजितः स्यात्। स देवानां साम्यंक्षे।
तल्पसद्यं मा परांजेपीति तल्पमारुह्योद्गायेत्। न तल्पसद्यं

पराजयते। प्लेङ्गे शंसति। महो वै प्लेङ्गः। महंस एवान्नाद्यस्यावरुद्धौ।
देवासुराः संयत्ता आसन्। त आदित्ये व्यायच्छन्त। तं देवाः
समंजयन्॥४९॥

ब्राह्मणश्च शूद्रश्च चर्मकर्ते व्यायच्छेते। दैव्यो वै वर्णो ब्राह्मणः।
असुर्यः शूद्रः। इमेऽराथ्सुरिमे सुभूतमक्रन्नित्यन्यतरो ब्रूयात्। इम
उद्वासीकारिण इमे दुर्भूतमक्रन्नित्यन्यतरः। यदेवैषां सुकृतं या
राद्धिः। तदन्यतरोऽभि श्रीणाति। यदेवैषां दुष्कृतं याऽराद्धिः।
तदन्यतरोऽप हन्ति। ब्राह्मणः सं जयति। अमुमेवाऽऽदित्यं
भ्रातृव्यस्य संविन्दन्ते॥५०॥

भवति भवति क्रियते पुरुषो जयत्यजयञ्जयत्येकं च॥—————[६]

उद्धन्यमानं नवैतानि सन्ततिरेकविंश एषोऽप्रतिष्ठां प्रजापतिवृत्तः पद॥६॥

उद्धन्यमानं शोचिष्केशोऽग्रे सपत्नानतिग्राह्या वैश्वदेवमालभन्ते पञ्चाशत्॥५०॥

उद्धन्यमानं संविन्दन्ते॥

हरिः ओम्॥

॥इति श्रीकृष्णयजुर्वेदीयतैत्तिरीयब्राह्मणे प्रथमाष्टके द्वितीयः
प्रपाठकः समाप्तः॥

This PDF was downloaded from <http://stotrasamhita.github.io>.

GitHub: <http://stotrasamhita.github.io> | <http://github.com/stotrasamhita>

Credits: <http://stotrasamhita.github.io/about/>